

Magyar buza

Irta: KOVÁCS SÁNDOR ÁRPÁD közs. tanító, Pótharasztl.

Szereplők:

Nagyanyó.
Nagyapó.
Péter (a fiuk).
Anya (Péter felesége).
Péterke (Péter fia).
Klepiscsák.
Klepiscsákné.
Panna (cigányasszony).

I. FELVONÁS.

Szin: egyszerű falusi szoba, székek, lóca, asztal.

Péterke: (Az ajtón kikiált.) Nagyapó! Nagyapó!
Jöjjön már be!

Nagyapó: (Jön.) No, mi baj, te kis ördög? Nem hagyod az embert dolgozni.

Péterke: Ne haragudjon, édes Nagyapókám. (Cirógatja.) No, mondja már, ugy-e nem haragszik? Mondja már no!

Nagyapó: Dehogy haragszom, dehogy haragszom. Lehet is rád haragudni, te... te kis rab magyar. (Sir.)

Nagyanyó: (Jön.) Mi az apjok? Mi baj? Miért sir kend?

Péterke: Én nem bántottam Nagyapót. Ő mondta nekem, hogy kis rab magyar. És erre sirvafakadt.

Nagyanyó: (Cirógatva.) Bizony az vagy Péterkém. (Sir.) De a jó Isten majd csak megsegít még minket is.

Péterke: (Hizelegve.) Ne sirjanak már édes jó Nagyanyókám! Inkább dalolják el nekem azt a szép nótát, mely a Kárpátokról szól.

Nagyanyó: Eldaloljuk szivem, el. De előbb nézzen csak ki apjuk, nincs-e a közelben valaki.

(Ének alatt *anya* bejön s ő is dalolja.)

*Kárpát felett sötét az ég,
Ruszin földön árva a nép.
Nincsen neki édes anyja,
Nincsen neki édes apja,
Tán még az ég is elhagyja.*

*Ne sirjatok már jellegek,
Igazságot én majd teszek,
Megmentem a ruszin népet,
Adok nekik lágy kenyeret,
Szabad földet, magyar földet.*

*Kárpát felett a jellegek,
Sűrű könnyet permeleznék,
Siratják e szegény népet,
Kiket a cseh üthet, verhet,
Szabadságra mikor lelhet?*

*Ne sirj, ne sirj ruszin népem,
Horthy Miklós jön elébem.
Van már anyám, van már apám.
Magyarország édes anyám,
Horthy Miklós édes apám.*

Péterke: Tanítsanak meg rá majd engem is édes Nagyanyó.

Anya: Péterkém, Nagyanyóék eldalolták neked a nótát, amit kérték, most te is mondd el azt az imát, mire az esle tanítottalak! Hadd örüljenek, hogy mily derék gyerek az ő unokájuk.

Péterke: Ha örömet szerzek vele, szívesen elmondom.
[Hiszek egy Istenben... stb.]

Nagyapó: Ugy van! Ugy! Hiszünk, bizunk benne, hogy feltámad.

Nagyanyó: Adja Isten, hogy minél előbb!

Anya: Majd meglátják anyám, nem sokára teljesülni fog mindannyiunk álma, vágya s mi is megyünk testvéreink után haza, édes anyánkhoz, Magyarországhoz!

Péterke: Édes apám már meg is tanított egy szép versre, hogy

Magyar vagyok, magyar!

Nagyapó: Pszt! Jön valaki!

Nagyapó és Nagyanyó: Te vagy az, Péter?

Péter: Én! (Bejön, arca kendővel van bekötve.)

Anya: Péterem, mi van veled?

Nagyanyó: Mi van az arcoddal?

Nagyapó: Mi történt veled?

Péter: Nagy sora van annak. (Közben leül.)

Anya: Beszélj már Péter! Mi történt veled?

Péter: Amint vágom a fát az erdőben, látom, hogy egy nagy medve kitor a vadaskertből s egyenesen nekem tart.

Péterke: Miért nem szaladt haza édes apám?

Péter: Nem lehet az elől elfutni, fiacskám. Szaladás helyett védekezésre készen, egy nagy fa mögé húzódtam, gondolva, hát ha elfut mellettem. De nem tette.

Nagyanyó: Édes fiam!

Péter: Mikor odaért, megérezte az emberszagot, mancsát ütésre emelve jött nekem, csattogtatva hatalmas fogait. De én nem vártam meg, hogy leüssön, hanem fejszémet fejem felett megforgatva, úgy sujtottam a fejére, hogy az rögtön kettéhasadt. De még úgy is megsebesített a karmával.

Nagyapó: Ez derék munka volt, édes fiam!

Anya: Csak hogy megmenekültél, édes jó apjukom!

Nagyanyó: Csak el ne mondd senkinek, drága jó fiam!

Péter: Miért édes anyám? Nincs semmi titkolni való, hiszen az életem védtem. És az életét védeni szabad mindenkinek.

Nagyapó: Szabad fiam, mindenkinek és mindenhol, csak nekünk, ruszinoknak és testvéreinknek, a magyaroknak nem. Ha megtudják, még meg is büntetnek érte.

Péter: Ugyan, édes apám, ne lásson rémeket.

Nagyapó: Nem látok rémeket, fiam, sajnos ez a valóság.

Nagyanyó: Minket, magyarérmű ruszinokat üldöznek, mindenért büntetnek és minden lépésünket figyelik. De mi azért kifogunk a cselákon, mert Péterkét igazi magyarnak neveljük. Mondd csak el Péterkém azt a verset, mire tanítottalak.

Péterke:

*Istenem, Teremtőm,
Ki lakozol mennybe,
Tekints le e sokat
Szenvedő, rab népre.
Szállj le trónusodról
S tegyél igazságot,*

*Add vissza minékünk
Szép Magyarországot.
Dörgesd nyilaidat
Rabló csordák felett,
Adjad, hogy magyarul
Dicsérhessük neved! Amen!*

Péter: Édes kicsi fiam, tudom a jó Isten meghallgatja a te könyörgésed s visszasegit minket a magyar hazába.

Nagyanyó: Hanem te biztosan éhes vagy, fiam, hát gyerünk vacsorázni. (Indulnak, csak Péterke nem, aki játszik.)

Péter: Hát te kis fiam nem jössz?

Péterke: En nem, mert nagyanyó főzés közben nekem adta a legjobb falatokat. (Péter el. Kis idő múlva kopognak.) Ki az? Szabad!

Klepiscsák: Jó estét meg kívánunk nekednek Péterke.

Péterke: Kezeiket csókolom Klepiscsák bácsi.

Klepiscsák: No, hol meg van tied Nagyapád?

Péterke: Mindjárt szólok neki. (El.)

Klepiscsákné: Csak vityázz, meg natyon letyél te ovatos! Nehéz meg van ezeket a kutya matyar érmű ruszinokat szólaltatni meg.

Klepiscsák: Bizd meg csak rám. Vatyok én meg ravasz, mint meg van ety róka.

Nagyapó: Adjon Isten Klepiscsák szomszéd! Isten hozta szomszédasszony! Foglaljanak helyet. (Leülnek.)

Klepiscsák: Köszönöm, natyon rám meg fér. Natyon elfáradtam, ma sok fát megvágni erdőbe.

Klepiscsákné: Hát magunk meg van, Pétere még nem jötte haza?

Péter: (Feleségével jön.) Már régen, szomszédasszony.

Klepiscsákné: Jézus Mári! Mit megcsinálta tied árcával?

Péter: Mit csináltam volna? Hát egy gally megkarcolta!

Nagyanyó: (Jön.) Mily ritka s kedves vendégek. (Mennyihez.) Az ördög hozta ezeket most ide.

Klepiscsákné: Kedves szomszédasszony, éppen most meg sajnáljuk enyim jó uracskámmal tied Pétert. Igaz-e meg van Klepiscsák?

Klepiscsák: Igaz! Igaz!

Nagyanyó: (Fiához sugva.) Csak nem mondtad el nekik, fiam?

Péter: Nem anyám, nem. Csak nem tudom miért ez a nagy aggodalom?

Klepiscsák: Tied maga Péter azt mondani, gally volt karcolta meg. Ez meg van nem naty baj. Etyyszer engem megkarcolta ety naty meg van medve.

Nagyanyó: (Félre.) Óh, mért nem csapott agyon.

Péter: Igazán? És mit csinált Klepiscsák szomszéd?

Klepiscsák: Hogy mit megcsináltam? Hát fogtam enyim puska, puff, atyon meglőttem fenevad.

Klepiscsákné: Enyim meg van uracskám, natyon meg van bátorság.

Péter: És nem büntették meg érte, Klepiscsák szomszéd?

Klepiscsákné: Még meg is dicsérték enyim Klepiscsák. Medvét is neki megadták.

Klepiscsák: Maga biztosan még nem találkozta medvével?

Péter: De hogy nem!

Anya: Péter, vigyázz!

Klepiscsákné: Péter biztos nem megmer ölni medvét?!

Péter: Mit? Hogy én nem merem megölni? Menjenek csak az erdőbe, majd meglátják mily hatalmas dög volt, mit a fejszémmel vertem agyon.

Klepiscsák: (Örömmel.) Gratulálok neked magának Péter, tied meg van bátorsághoz! Ember meg van talpán!

Klepiscsákné: Nehéz meg volt munka, ugy-e Péter? Menjünk is enyim uracskám, Péter meg van fáradt medve csatától. (Elköszönnék.)

Nagyanyó: Jaj, jaj! Mit csináltál Péter?

Anya: Péterem, minek mondtad el?

Nagyapó: Péter! Péter!

Péter: Nem tudom miért van ez a nagy riadalom. Ne féljenek! Klepiscsákék nem rossz népek! No, meg a törvény is megengedi az önvédelmet. Hiszen édes apám maga is mesélte, hogy fiatal korában hány medvével végzett, mikor megtámadták, és semmi baja se lett belőle.

Nagyapó: Igen fiam, mondtam, de az ott volt a mi régi szép hazánkban, ahol mindenkinek egyforma a törvény, nem úgy, mint itt, külön törvény van a cseheknek, külön a ruszinnak és magyarnak a mi rovásunkra, hátrányunkra.

Függöny.

II. FELVONÁS.

Szin: az előbbi.

Nagyapó: Hej! szegény Péter, de megfizet érte, hogy nem hallgatott az intő szóra.

Nagyanyó: Szegény, szegény jó fiam, most börtönben ülsz, mert merted az életed védeni. Édes lányom, meséld el még egyszer, hogy is volt a bíróságnál? Tegnap oda sem tudtam figyelni.

Anyá: Hát, úgy volt, hogy először Pétert, az én Péteremet fölvezették a fogházból. (Sir.)

Nagyapó: No, ne sirj lányom, majd csak haza segíti a jó Isten.

Anyá: Aztán felolvastak egy feljelentést, melyben le volt írva, hogy favágás közben megölt egy medvét. Fejszével ütötte agyon. Aztán megkérdezte a bíró, hogy nem tudja, hogy a vadaskert vadjait nem szabad bántani?

Nagyanyó: És Péter nem mondta, hogy nem a vadaskertben történt?

Anyá: Dehogyan nem. Meg a bíró is tudta, de azt mondta, hogy az igaz ugyan, hogy az erdőben ütötte agyon, de a medve a vadaskertből jött s így csak a vadaskert vadját bántotta.

Nagyapó: És azt nem mondta, hogy a medve támadta meg s ő csak az életét védte?

Anyá: Azt is mondta! Meg azt is, hogy ő kerülte a medvét és még el is bujt előle, de a medve mégis megtámadta. Erre meg azt felelték, hogy az mindegy, itt csak urnak szabad vadat elejteni. És kimondták rá a két évet. Még csak be sem számították a vizsgálati fogságot. (Sir.)

Nagyanyó: (Sirva.) Két év? Mily hosszú idő! Istenem! élek-e addig?!

Nagyapó: Hej! csak jönnének már a mi honvédeink, hogy kiüznék innen a bitangokat!

Péterke: (Beszól.) Vigyázzanak Nagyapó, jönnek Klepiscsákék!

Nagyapó: Itt van ni! Már ez a kisgyerek is tart tőlük. És nekünk is alakoskodni kell.

Klepiscsák és Klepiscsákné: Jo napot! Jo napot! (Klepiscsák mellén répából készült kitüntetés.)

Nagyanyó: Jaj! mily ritka vendégek!

Nagyapó: Isten hozta, Klepiscsák szomszéd! Ezer esztendeje, hogy nem láttuk.

Klepiscsák: Jaj, enyim szomszéd, nekem meg van fene sok dolga.

Klepiscsákné: Mióta enyim uracska bátor oroszlásáért detektívőnöknek megtették, azóta van meg rém sok dolga.

Nagyapó: Azért néha, néha mégis csak átnézhettek volna!

Klepiscsák: Nem értem rá, nem értem rá. Most is meg van csak kis idő. Most is enyim bolond szív hozott át, hogy megtudjam mi meg van szegény tied Péterrel.

Klepiscsákné: Még azt a meg van szép kitüntetést sem érte rá átjönni megmutatni, mit megkapott reggel.

Nagyapó: Jé, milyen szép! Biztosan a jó szívéért kapta ezt a szép ordót!?

Klepiscsák: Nem! Nem! Ezt jó szív meg vanért nem meg adják! Ez meg van benesi lovagrend naty érdemkereszt.

Klepiscsákné: Ezt csak meg van naty bátorság, naty meg van hőstettért adják.

Nagyapó: Szóval szomszéd is a cseh hősök közé tartozik?

Klepiscsákné: Igen, enyim Klepiscsák hősiesen védeni e szép meg van hazát alattomos meg van emberektől, kik nem meg mernek jönni elő.

Klepiscsák: Bizony! No de nem meg van dicsekedni átjöttem, hanem mondani meg, hogy mivel meg lehet menteni tied Péter sok évi börtöntől.

Nagyapó: (Félre.) Tehát már tudja. (Klepiscsákhoz.) No ez kedves magától szomszéd.

Nagyanyó: Mentse ki Pétert szomszéd, nem leszünk hálátlanok. Tudjuk, hogy a maga szava sokat segíthet.

Klepiscsák: Én megtenni mindent. Már szoltam is tied Péter érdekében. Meg is ígérték mienk urak, hogy Péter mindjárt haza meg jön, mihelyst alá meg írja tied nevét szomszéd.

Klepiscsákné: (Nagyanyóhoz.) Ugy-e milyen áldott meg van ember enyim jó uracska?

Nagyapó: Adja hamar azt az írást szomszéd, hogy mielőbb jöjjön Péter szabadulása.

Klepiscsák: Tessék! Itt meg van! (Klepiscsáknéhez.) Tudtam! Tudtam, hogy írja meg alá. Enyim meg lesz Háha lovagkereszt.

Nagyapó: (Az írásra.) Mi ez szomszéd?

Klepiscsák: Hát írni való alá! Tied Péter szabadság.

Nagyapó: Ezt alá nem írom szomszéd! Inkább a hálalos ítéletem írnam alá, mint ezt?

Nagyanyó: Mi az apjuk? Miért nem írja már kend?

Nagyapó: Itt van! Olvasd!

Nagyanyó: (Olvassa.) Nyilatkozat. Alulirott, minden kényszer nélkül saját akaratomból kinyilatkoztatom, hogy Csehszlovákiához, szeretett édes hazámhoz; szívem utolsó dobbanásáig ragaszkodom s a magyar elnyomás alá még csak gondolatban sem kívánkozom. (Klepiscsákhoz.) Hát ez volna Péter szabadságának az ára?

Klepiscsák: No, látja enyim szomszéd, meg van semmi az egész.

Nagyapó: Lehet szomszéd, hogy maguknak semmi az egész, de nálunk a ruszin becsületről van szó. És tanulják meg végre, hogy a ruszin becsületes nép, amely ha kell tűr, nyomorog, szenved, de becsstelenségre, árulásra nem vetemedik soha!

Nagyanyó: Igaza van apjuk! Én is azt mondom, alá ne írja semmi kincsért. Tudom, Péterünk se fogadná el az ily áron megvásárolt szabadságot.

Klepiscsák: De akkor tied Péter rab marad!

Nagyapó: Rab marad; de büszke rab, mert az apja nem lett áruló!

Klepiscsákné: Klepiscsák, hisz ezek is meg vannak lázadók.

Nagyapó: Mi az szomszédasszony? Mi baj van?

Klepiscsák: Semmi. Semmi. Csak enyim barika azt mondani, siessünk meg haza, ha már tied szegény Péterem nem meg lehet segíteni, mert még meg van sok dolgom. Jó éjtszakát!

Nagyapó: Jó éjtszakát!

Nagyanyó: Hogy az a jó Isten nem tud tőlük már megszabadítani!

Panna: Ágyon ázs Isten serencsés jó estét!

Nagyapó. Nagyanyó: Neked is Panna.

Nagyapó: Ül le Panna! Egész ki vagy fáradva! Honnan ily sielve?

Panna: A mieinktől jövök! Egyenes ide siettem.

Nagyapó: Talán bizony valami jó hirt hozol?

Panna: Ást bizony! De még milyet!

Nagyanyó: Talán már készülnek?

Panna: Mit, hogy készülnek-e? Már azs este át is lépték a határt. A Huston levő magyar foglyokat hazsa is engedték. Péter izs itthon les nem soká.

Nagyanyó: (Kikiált.) Lányom! Édes lányom! Gyere csak! Hallgasd csak, mit mond a Panna.

Anyá: (Bejön.) Mit? Mit? Talán valami jót?

Panna: De mit ám?

Anyá: Mondja hamar Panna néni! Talán beszélt Péterrel!? Talán rájöttek, hogy igazságtalanul ítélték el s haza engedik.

Panna: Hazsa ám! Mert a mi katonáink, a magyar honvédek kiszabadították azs ártatlanokat és nem soká felsabadítanak minket izs.

Anyá: Ha igaz, amit beszél, ugy a jóságos Isten is megáldja!

Nagyapó: Attól a naptól kezdve, mikor katonáink bejönnek, nálunk örökös szállásod lesz.

Nagyanyó: Az uram szállást ígér, én meg kosztot adok.

Panna: Köszönöm! Nagyon köszönöm! Holnap jövök a szállásomat elfoglalni! Nyugodalmas jó éjtszakát!

Nagyanyó: Óh, ha igaz lenne amit Panna mond, mily nyugodalmas volna az éjtszakánk!

Nagyapó: Én hiszek benne, hogy álmaink felett nem sokára a mi derék honvédeink fognak örködni. Panna husz év óta nem hazudott nekünk, mert ő velünk tart és érez.

Nagyanyó: Már megint jön valaki. Biztosan Klepiscsák. (Kopogás.)

Nagyapó: Szabad!

Péter: Adjon az Isten jó estét!

Anya. Nagyanyó. Nagyapó. Péter! Péterem! Fiam!

Függöny.

III. FELVONÁS.

Szin: az előbbi.

Péter: Igy volt az édes szüleim.

Nagyanyó: Csakhogy itthon vagy Drágaságom!

Anya: Én édes jó uram!

Péterke: Nagyapó! Nagyapó! Megint jönnek Klepiscsák bácsiék!

Nagyapó: Jóformán még meg sem tudtál melegedni fiam és máris hozza őket a kíváncsiság.

Klepiscsákné: Óh! hát csakutyan itthon meg van Péter? Mennyire meg örülünk! Ugy-e Klepiscsák?!

Klepiscsák: Igen! Natyon meg örülünk! De, hoty meg előbb jött haza? Na, persze enyim meg van szóra engedték szabadon így hamar!

Péter: Hamar? Klepiscsák szomszéd?! Elég volt abból ennyi is! No, de csakhogy végre itthon vagyok!

Klepiscsák: Ugy-e milyen jó meg van szíve mienk uraknak, elypár jó szóra mindjárt engedik meg haza.

Péter: Jó szívük az, mondhatom, van! Még most is érzem a szívük helyét a hátamon!

Anya: Istenem! Tán még meg is mertek, én édes jó uram?

Péter: Pszt! a gyerek! Neki nem szabad semmit tudni. No Péterkém, neked is hoztam ám valamit! (Fehér kenyeret vesz elő.)

Klepiscsák: Ugy-e, milyen jó dolguk meg volt? Fehér kenyeret meg ettek.

Péter: Az ám! Megettük volna mi szívesen a fekete kenyeret is, csak adtak volna azok a jó szívü urak. Ezt drága pénzen vettem a városban.

Péterke: Jaj de szép, jaj de jó kalács ez! Miből készül?

Nagyapó: Kicsi unokám, mi azelőtt mindig ilyen ka-

lácsot ettünk. Te még ilyet nem ehettél. És buzából sütöt-tük, buzából!

Péterke: Milyen az a buza? Hol terem az a buza?

Nagyapó: Hol terem? Ott lenn a szép Alföldön, ahol a Tisza kanyarog. Ott, ott szép Magyarországbán, igazi hazánkban, amely nekünk kalácsot adott.

Klepiscsákné: Hallod ezt Klepiscsák! Ez meg van lázadás!

Péterke: De szeretnék én olyan buzát látni.

Péter: Mutassa meg neki édes apám.

Nagyapó: (Zacsót vesz elő a kebléből s nagy szere-tettel kibontja.) Kis unokám ilyen a buza, a magyar buza! Ezt a pár szemet husz esztendeje rejtegetem, melengetem a szívem felett.

Klepiscsákné: Siess Klepiscsák policáj! Fogsz te meg-kapni Háha lovagkereszt ezért a jó meg van fogásért.

Klepiscsák: Megyek! Sietek! De lesz most ne mulass meg van lázadó népség!

Péter: Mondja csak Klepiscsák, mondja! Beszélhet már amit akar.

Klepiscsákné: Mit meg mondani? Klepiscsák! Enyim uracskám van urrr Klepiscsák! Főnök detektiv urrr!

Klepiscsák: Lesz tíz esztendő nehéz meg van mun-kával nekednek, meg tied apádnak is. (Kikiált az ajtón.) Policáj! Policáj! No, mindjárt jön. (Kint lépések hallat-szanak.) Ah, már itt is van!

Panna: Ággyon ázs Izsten jó napot! Ah, kezseiket csó-kolom náccságos Tetiszsák ur!

Nagyanyó: No, mi az Panna? Mi ujság?

Panna: Gyűvök a sálásé, meg a kosté! No, meg jö-vendőt szeretnék mondani á náccságos vitézs Tetiszsák urnak.

Klepiscsák: Ah, áh! Ritka meg van szőke cigányasz-szony. Szerencsét hoz. Igazat mond!

Panna: Bizsony igazsat. Ugy-e akkor izs megjósol-tam, mikor Pétert beárulta, hogy ávánzsálni fog. Kitün-tetést kap!

Klepiscsák: Hallgass meg el cigány asszony! Jövőről cmeg beszélj!

Panna: Besélek jövőről is, csak mutassa á tenyerit Tetiszsák uram.

Klepiscsák: No! De igazat meg mondj!

Panna: Igazsat mondok! Ezs á görbe vonál ast je-lenti, hogy magának van egy házsisárkánya.

Klepiscsákné: Hallod ezt meg Klepiscsák?

Klepiscsák: Ühüm!

Klepiscsákné: És te meg van tűröd ezt?

Panna: Ha mindig zsavarnak, ugy nem tudom ázs

igazsat megmondani, pedig itt látok egy nágy örvendetes dolgot.

Klepiscsák: Mondd csak hamar enyim örvendetes dolgot cigányasszony.

Panna: Hát ezs á hosszú vonál itt azst jelenti, hogy á megérdemelt nágy kitüntetést nem sokára megkapja.

Klepiscsák: (Örömmel.) Mikor meg kapom?

Panna: Mikor? Lehet, hogy még ma!

Klepiscsákné: Hát én mit meg kapok, Panna?

Panna: Mutassa a maga tenyerit izs. Ahá, maga izs kap magas kitüntetist.

Klepiscsákné: (Örömmel.) Hallod meg ezt Klepiscsák? Végre milyenk urak rájöttek, hogy én meg vagyok tenekednek jó segítség! Én is megkap Háha lovagkereszt!

(Ezalatt a többiek előszedik az elrejtett nemzetiszín szalagokat, és keblükre tűzik.)

Panna: Ázst káptok, ázst! A rég megérdemelt kötelet kapjátok!

Klepiscsák: Mit meg mondassz, te vén meg van banya! No megállj, majd lesz nekednek is nemulass!

Panna: Nem félek én attól, mert ázs igazsat mondtam! Nem hállja ázst a nágy lármát?

(Künn éltetik a hadsereget.)

Klepiscsák: Pszt! Csakutyan! Mi meg lehet ez?

Panna: Mi? Hát éltetik a mi hős katonáinkat!

Klepiscsák: Hát akkor én is metyek, hoty engem is megéltessenek. Én is meg vatyok hős! (Kinyitja az ajtót s visszahököl.) Ha, mi meg van ez! Egész falu meg van tiszta matyar ronty.

Péter: (Ökölbe szorított kézzel megy Klepiscsáknak.) Ki ne merd még egyszer mondani! Meg ne merd sérteni azt a szent háromszint, te bitang!

Any: Péter, ne!

Klepiscsákné: Ez meg van árulás! Ez meg van nyilt lázadás! Hol a policáj! Megtizedelni egész falu!

Klepiscsák: (Észre veszi a nemzetiszín szalagokat.) Ha! Itt is mindenkin meg van ez a...

Péter: Ki ne mond!

(Panna is ledobja a nagykendőt, az őt diszítő nemzeti szalag így látható lesz.)

Klepiscsák. Klepiscsákné: Policáj! Policáj!

Panna: Kiabálhatnak azsoknak! Hol vannak már ázsok! (Kivülről hallatszik: Éljen a magyar hadsereg! Horthy! Horthy!) Hallják, hogy éltetik a bevonuló magyar honvédeket, meg a mi nagy urunkat!

Klepiscsák. Klepiscsákné: Jaj! Jaj! Hová meg szaladjunk!

(Ki akarnak szaladni, de Panna elébük áll.)

Panna: Megálljatok! Innen egy tápodtat sem mentek! Nem felejtettem ám el, hogy azs én uram izs ti küldtétek a másvilágra.

Nagyapó: Tudjuk azt Panna mi is. De azért csak engedd e hitvány népet futni. Hiszen a ruszin mindég jó szivü volt és sohase bosszuálló. (Panna ajtótól elmegy, Klepisesákék kiszaladnak.) Inkább adjunk hálát az Istennek, hogy végre szabadok lettünk. Imádkozzunk. (Mind letérdelnek, Nagyapó mondja az imát, a többi utána mormolja.)

Édes jó Istenem,
Magyarok Istene,
Tehozzád fordul most
Minden ruszin szive.
Hálát rebeg ajka
Minden testvéremnek,
Hogy a ruszin népet
Rabságból kimented.
Szomorú, gyászos volt
Husz évi életünk,
De e nagy kegyedért
Mindent elfelejtünk.

Hallgasd, hogy száll feléd
Mi hála énekünk,
Magyar testvérinkkel
Amint ölelkezünk.
S felcsendül ajkunkon
A ruszin nép szava,
Hogy rabok nem leszünk
Mi már többé soha!
Arra esküt teszünk,
Hogy magyar hazánkat,
Jó édesanyánkat
Nem hagyjuk el soha!

Mind: Nem! Nem! Soha!

Nagyapó: Édes kis unokám, szabad lett, boldog lett Ruszinszkó! Ezután te is ehetsz ilyen kenyeret! Áldott magyar buza kenyeret!

Függöny.

Kárpát felett sötét az ég

Lassan.

Kovács István zenéje.

Kárpát felett sötét az ég Ruszin földön
árva a nép Hincsen neki édesanyja,
Hincsen neki édesapja, főmég az ő is elhagyja.